

Mundial de futbol a Soweto

Soweto és una *township*. El nom li ve de les síl·labes inicials de *Southern Western Town*. S'aixeca a 15 quilòmetres de Johannesburg, capital financera de la República de Sud-àfrica. Hi va viure Nelson Mandela, primer mandatari negre del país després de l'apartheid. Seu del campionat mundial de futbol que acaba de començar.

Però, què és una *township*? A primera volada d'ull, un aprenent d'anglès la traduiria per «vaixell de ciutat» o vés tu a saber què. Visitat el diccionari avinent, descobriria que una primera accepció és «vila» o «municipi». Ara bé, el mot ha quedat inexorablement lligat a l'apartheid, sistema de segregació racial de les poblacions no blanques vigent a la república sud-africana —i «colònies»— fins a l'any 1991.

I és que aquestes *townships* es varen constituir, per obra i gràcia del déu blanc, en assentaments urbans on es deixava caure cada nit (després de treballar de sol a sol per als *afrikàners*) aquella població «no blanca». Que anava del negre més cepat al *coloured* més aigualit. Testimoni feient, aquest darrer, de la inexistència de racisme quan l'home blanc gaudia del cos de la dona negra. Assentaments, per descomptat, ben allunyats dels districtes blancs.

Algú amb molta imaginació i poca vista diria que tenen una certa retirada als ravals anglosaxons, però en modest; sobretot ara, que sembla que està en mans de negres el govern d'aquells països. Jo, però, en diria «miserable». Ara que, l'adjectiu podria aplicar-se també a suburbis d'altres continents. Mireu, si no, els barris d'algunes ciutats del primer món... Dissortadament, no dec tenir tanta imaginació —encara que sí millor ull— perquè me n'he passejat per unes quantes i no trobe que siga un al·licient viure-hi.

Podria «inventariar» uns pocs inconvenients —per ser políticament correcta—, com ara l'absència d'excusats a les barraques. O d'aigua. Hi ha *townships* on una mena de «*casataüts*» les proveeix d'aigua cada 5 o 6 carrers. A raó de 20 o 30 barraques el carrer. D'una aixeta raja dia i nit un fil d'aigua que triga una mitja hora pel cap baix a omplir un parell de poals. I gràcies. I què us podria dir dels habitacles? Els barandats de cada «caixa de sabates» —perquè de caixa de sabates tenen el posat— són de cartró o zinc; els sostres, d'uralita; les finestres, si més no, aixopluguen del fred de la nit i de la calor de tot l'any amb plàstic. Translúcid; que no pas transparent. Dels carrers, n'esmentaria les costeres, la manca de voreres i de llambordes i d'albellons...

Hom ha ideat rutes turístiques en algunes. No oblidem que el turisme és font reconeguda de «riquesa». Si no, que ens ho pregunten a nosaltres. Que n'hem usat i abusat a balquena.

Soweto, per exemple. Podeu visitar-la acompanyats de guia. És imprescindible per evitar atemptats i temptacions. Ja sabeu, amb fam i SIDA no hi ha aturador que valga. N'hi ha, tanmateix, que en són poc, de visitables. De visibles.

En tirar cap avall el règim racista, tothom va pensar que també elles acabarien rodolant. Que sols en restaria alguna com a recordatori d'allò que no volem reconèixer: la barbàrie humana. Formidable error: aquells assentaments on cap persona no blanca no volia viure tenen avui més veïnat que mai. Als veterans s'hi afegeixen els fugits de la guerra i de la pobresa de «l'altra» Àfrica, llinatge ben diferent dels «bojos pel futbol».

Molts s'hi deixaren la pell al país de «l'Arc de Sant Martí» del senyor Mandela. Uns pocs no blancs han aconseguit barrejar-se amb blancs. És allò de «cal que tot canvie perquè res no canvie». Tal vegada per això, quan el passat estiu vaig visitar una *township* vuit anys després, poc havia canviat. Tanmateix, no vull ser del tot pessimista. Com aleshores, els nens corrien darrere pilotes de futbol a camp obert i amb bones cames. Les mateixes dels seus pares i dels seus avis quan corrien darrere la pilota o davant la policia blanca. Aquella policia que va escapçar a tirs el futur esportiu de tants corredors negres. I no ho oblidem: el futbol hi continua sent l'esport nacional dels no blancs: els pobres. Els blancs, per la seua banda i darrere filferros, continuen gaudint d'un bon partit de rugbi o de criquet davant una cervesa rossa ben gelada.